

I. ADÓELJÁRÁSI SZABÁLYOK 2018.

Közel 14 év után 2018-tól teljesen új formába öntik az adózást érintő rendelkezéseket tartalmazó jogszabályokat, ami egyrészt a jelenlegi szabályok újrakodifikálását, másrészt pedig több változtatást is hoz mind az adózók mind az adóhatóság életébe. A módosítással az adózást érintő jogszabályok újra tagolása, valamint az eljárási szabályok elkülönítése is megtörténik, így 2018-tól az általános eljárási szabályok az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CL. törvényben (Air.), míg az egyes adózási szabályok az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvényben (Art.) kapnak helyett. Ezen felül az egyes speciálisabb részlet szabályok külön kormányrendeletekben lesznek rögzítve.

Elektronikus kapcsolattartás

Az adózást érintő változások közül is talán az egyik legjelentősebb – az az egyébként teljes közigazgatást érintő – változás, hogy az ügyek intézése általánosságban elektronikus úton fog zajlani az ügyfél és a hatóságok között. Míg jelenleg csak meghatározott ügyek esetében engedte a törvény az elektronikus ügyintézés és kapcsolattartást, addig 2018-tól ez általános lesz. Ennek eredményeképpen az adóhatóság írásban, elektronikus úton, személyesen, vagy írásbelinek nem minősülő elektronikus úton tart kapcsolatot az adózókkal. Alapvetően az adózó döntési jogköre annak meghatározása, hogy ezek közül milyen formában kívánja a kapcsolatot tartani a NAV-val. Azonban az ügyfélként eljáró gazdálkodó szervezetek és jogi képviselők, továbbá a havi adó- és járulékbavallásra kötelezett, vagy az Áfa törvény szerint összesítő nyilatkozat, összesítő jelentés benyújtására kötelezett adózók nem élhetnek ezen választási jogukkal, mivel számukra a törvény kötelezővé teszi az elektronikus kapcsolattartást.

Jelenleg az Országgyűlés előtt lévő jogszabály tervezet alapján a kormány rendeletben határozhatja meg azon szervezeteket, akik az elektronikus ügyintézés 2018. januári általános bevezetése alól átmeneti jelleggel mentesülnek. Az, hogy melyek lehetnek ezen szervezetek nem ismert még

1. Bejelentkezés, változásbejelentés

1.1. Egyéni vállalkozók

a.) Általános szabályok

Az alapvető bejelentkezési szabályok változatlanok az új Art. foglalt rendelkezések szerint, így továbbra is adóköteles tevékenységet csak adószámmal rendelkező adózó

follyathat. Az adószám megállapítása érdekében az adózót bejelentési (bejelentkezési) kötelezettség terheli. Az állami adó- és vámhatóság (a továbbiakban: adóhatóság) a bejelentés alapján az adószámot megképzí és nyilvántartásba veszi az adózót.

Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény szerint egyéni vállalkozói tevékenységet folytató adózó (a továbbiakban: egyéni vállalkozó) az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró hatóságához (a fővárosi vagy megyei kormányhivatal járási – Budapesten fővárosi kerületi – hivatala által működtetett okmányirodához) intézett bejelentés benyújtásával, személyesen vagy ügyfélkapun keresztül elektronikus úton kéri az adószám megállapítását. Az okmányirodához intézett bejelentés benyújtásával az adózó egyúttal az adóhatóságához is teljesíti bejelentkezési kötelezettségét.

Az adószám megszerzése érdekében az adózónak a tevékenysége megkezdése előtt kell eleget tennie bejelentkezési kötelezettségének. Az egyéni vállalkozói tevékenységet folytató adózó részére a bejelentkezés napjával állapítja meg az adóhatóság az adószámot.

A bejelentkezéssel egyidejűleg kezdeményezheti az adózó a közösségi adószáma megállapítását. Községi adószámmal annak az adózónak kell rendelkeznie, aki az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannal kereskedelmi kapcsolatot folytat.

Az okmányirodához benyújtott bejelentési úrlapon az adózónak nyilatkoznia kell arról is, hogy az általános forgalmi adó vonatkozásában alanyi adómentességet választ, a tevékenység közérdekű és/vagy egyéb sajátos jellegére tekintettel kizárólag adómentes tevékenységet folytat, illetve egyéb speciális jellegére tekintettel adómentes tevékenység esetén az adóköteles tételt választja, vagy valamely különleges adómegállapítási módot választ, figyelemmel az általa folytatandó tevékenységre és az általános forgalmi adóról szóló törvény szabályaira, az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannal kereskedelmi kapcsolatot kíván létesíteni, továbbá az adómentes termékiportot nem közvetett vámjogi képviselő igénybevételel teljesíti vagy közvetett vámjogi képviselőként jár el, illetve, hogy tevékenységére az adómegállapításnak az általános forgalmi

adóról szóló törvényben meghatározott általános szabályait alkalmazza, avagy adóraktár üzemeltetőjeként jár el az adókötelezettségek teljesítése során.

Az egyéni vállalkozó arról is köteles nyilatkozni, hogy választja-e az átalányadózást, illetve nyilatkozhat arról, hogy a kisadózó vállalkozások tételes adóját (KATA) választja. Fontos, hogy amennyiben a KATA adózási forma választást a bejelentéskor elfelejti megtenni, és azt csak később jelenti be az adóhatóságához, akkor annak visszamenőleges alkalmazására nem lesz lehetősége, csak a bejelentést követő hónapot követő hónap első napjától térhet át ezen egyszerű adózási módra.

Az adózó, amennyiben az adóhatóság felhívásában meghatározott határidőben sem teljesíti az általános forgalmi adóra vonatkozó adózási módjának bejelentését, adó-visszaigénylésre, adó-visszatérítésre, költségvetési támogatás-igénylésre, túlfizetés visszatérítésére vonatkozó jogosultságát a kötelezettség teljesítéséig nem illeti meg.

Az adózó adatait az okmányiroda az adóhatóságához továbbítja számítástechnikai úton. Az adóhatóság haladéktalanul közli az adószámot az okmányirodával, illetve értesíti az okmányirodát, amennyiben az adószám megállapításának törvényi akadály van. Az adóhatóság az adószám megállapítását megtagadja, ha az adózó által bejelentett adatok valótlank vagy hiányosak.

Az egyéni vállalkozói tevékenységet folytató adózók az okmányirodához teljesített bejelentkezéssel egyidejűleg további adatokat jelentenek be közvetlenül az adóhatóságához. A bejelentendő adatok közé tartozik az iratok (ide értve az elektronikus iratokat is) őrzésének helye, ha az nem azonos az adózó székhelyével vagy lakóhelyével; a magán-személy levelezési címe, ha az nem azonos székhelyével, telephelyével, valamint ha a bizonylatot, könyvet, nyilvántartást, online hozzáférést biztosítva, elektronikus formában őrzi meg, ezt a tényt. Székhelyszolgáltatás igénybevétele esetén a székhelyszolgáltató elnevezését, székhelyét, adószámát, a jogviszony keletkezésének és – határozott idejű jogviszony esetén – megszűnésének dátumát. Jogutód esetében pedig a jogelőd adószámát is.

Az egyéni vállalkozó és az adóköteles tevékenységet adószám birtokában végző magánszemély a Központi Statisztikai Hiva-

tal által összeállított Önálló Vállalkozások Tevékenységi Jegyzéke (ÖVTJ) által meghatározott kódon köteles a tevékenységi köreit bejelenteni az adóhatósághoz.

Az elektronikus kapcsolattartás okán új kötelezettségként jelenik meg, hogy az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett adózó az adószám megszerzését követő 8 napon belül köteles elektronikus azonosítási szolgáltatás létesítését kezdeményezni és erről a létesítést követő 8 napon belül bejelentést tenni az adóhatóságnál. Amennyiben az adószám megszerzését megelőzően már létesített elektronikus azonosítási szolgáltatást az adózó, úgy a bejelentésre nyitva álló 8 napos határidőt az adószám megállapításától kell számolni. Ha az adózó állandó meghatalmazott vagy megbízással rendelkező képviselő útján kíván eleget tenni az elektronikus bevallási és adatszolgáltatási kötelezettségének, akkor az állandó meghatalmazott vagy a megbízott képviselő a megbízást követő 8 napon belül köteles bejelenteni az általa képviselt adózó adószámát, nevét vagy megnevezését.

Az adóhatósághoz való bejelentkezés (változásbejelentés) írásban történik, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által rendszeresített nyomtatványokon (egyéni vállalkozók esetén T101E), vagy az adóhatóság honlapjáról (<http://www.nav.gov.hu>) letölthető úrlapon, ez utóbbi megküldhető az adóhatóságnak elektronikus úton is.

Előfordulhat, hogy az egyéni vállalkozói tevékenységet folytatni kívánó magánszemély az okmányirodához intézett bejelentés benyújtásakor még nem rendelkezik adóazonosító jellel, ebben az esetben ennek megképzése is az adószám megállapításával egyidejűleg történik az okmányiroda által az adóhatósághoz továbbított adatok alapján. Az adóhatóság az ügyfélkapu létesítésére nem kötelezett adózót a nyilvántartásba vételéről 30 napon belül értesíti, és ebben tájékoztatja valamennyi nyilvántartásban szereplő adatáról. Az adózót ezt követően az adóhatóság az adószámmon tartja nyilván, és az adóhatóság felé intézett beadványokon erre kell hivatkozni.

Ha az egyéni vállalkozó egyébként kifizetőnek, foglalkoztatónak is minősül, a fenti adatokon túl be kell jelentenie az általa foglalkoztatott biztosított családi és utónevét, adóazonosító jelét, születési idejét, biztosítási jogviszonyának kezdetét, a jogviszony jellegét/kódját, a jogviszony megszűnését, a biztosítás szünetelésének időtartamát, a heti munkaidejét, a FEOR-számát, a végzettséget, szakképzettséget, szakképesítést, továbbá az ezt igazoló okiratot kibocsátó intézmény nevét, és az okirat számát. Ezen bejelentésre a T1041-es adatlap szolgál.

Ha biztosított nem rendelkezik adóazonosító jellel, a születési családi és utónevét, születési helyét, anyja születési családi és utónevét és a biztosított állampolgárságát is köteles bejelenteni. A bejelentést a biztosítás kezdetére vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján, a foglalkoztatás megkezdése előtt, illetve, ha a biztosítás elbírálására a utólag kerül sor, legkésőbb a biztosítási kötelezettség megállapítását követő napon kell teljesíteni. A megszűnését, a szünetelés kezdetét és befejezését, a biztosítás megszűnését követően folyósított ellátás kezdő és befejező időpontját követlenül követő 8 napon belül kell teljesíteni.

b.) Változásbejelentés

Fontos tudni, hogy a vállalkozási tevékenységet folytató adózónak – folyamatos működése során is – minden, a korábban bejelentett adatokban történő változást ennek bekövetkeztétől számított 15 napon belül, az erre rendszeresített (T101E) adatmódosító lapon be kell jelenteni. Az egyéni vállalkozó az okmányirodához teljesített bejelentéssel tesz eleget az adóhatósághoz teljesítendő változásbejelentési kötelezettségének azon adókötelezettséget érintő adatainak tekintetében, amelyeknek változásáról az okmányiroda külön jogszabály alapján az adóhatóságot értesíti. Ha valamely adatot a bejelentkezésnél az okmányirodához jelentett be az adózó, annak változását is ugyanott köteles bejelenteni, és kizárólag azokat a változásokat kell közvetlenül az adóhatósághoz jelezni, amelyekről az okmányiroda nem tájékoztatja az adóhatóságot. Így például az adózók a ténylegesen végzett tevékenységek megkezdését, illetve megszűnését a változást követő 15 napon belül az adóhatósághoz jelentik be.

Az egyéni vállalkozónak azonban lehetősége van arra is, hogy – választása szerint – valamennyi adatában bekövetkezett változást az ügyfélkapun keresztül az erre a célra rendszeresített nyomtatványon jelentse be, így azokat is, amelyek az egyéni vállalkozók nyilvántartásában nem, kizárólag az adóhatóságnál szerepelnek.

Ha az adózó adataiban bekövetkezett változás az adószám megváltozását eredményezi, az adóhatóság a megváltozott adószámáról az adózóval egyidejűleg értesíti az okmányirodát és a KEKKH-t (mint az egyéni vállalkozók nyilvántartását vezető szervet).

Változásként is bejelentheti a már működő adózó közösségi adószám megállapítása iránti igényét. Községi adószámmal nem rendelkező adózó közösségi adószámának megállapításának érdekében az adóhatóságnál előzetesen bejelenti, hogy az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel

bíró adóalannyal kereskedelmi kapcsolatot kíván létesíteni. Ugyancsak adatváltozásként jelenti be az adózó, ha az Európai Közösség más tagállamában illetőséggel bíró adóalannyal kereskedelmi kapcsolatát megszüntette. A közösségi adószám megállapítására, illetőleg visszaadására év közben is lehetőség van.

c.) Bejelentkezési, változásbejelentési kötelezettség elmulasztása

Az új Art. módosít az egyes mulasztásokat szankcionáló gyakorlaton. Ez alapján az adóhatóság a változásbejelentési kötelezettség nem teljesítése, hibás vagy valótlan teljesítése esetén a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett, bírság kiszabása nélkül 15 napos határidő tűzésével először felhívja az adózót a kötelezettség jogszzerű teljesítésére.

Abban az esetben, ha felhívás ellenére sem teljesíti a változásbejelentési kötelezettségét az adózó, vagy azt nem jogszzerűen teljesíti, a természetes személyt 50 ezer forint, a nem természetes személy adózót – ide értve az egyéni vállalkozót – 100 ezer forint mulasztási bírsággal sújtja és 15 napos határidő tűzésével ismételt felhívja a kötelezettség jogszzerű teljesítésére.

A bejelentési kötelezettséget elmulasztó adózó esetén nincs helye előzetes felhívásnak, annak észlelését követően a fenti szankció alkalmazással bünteti az adóhatóság.

Az adókötelezettség teljesítése esetén a kiszabott bírság korlátlanul mérsékelhető, ugyanakkor amennyiben továbbra sem tesz eleget az adózó a kötelezettségének, úgy a természetes adózó részére 200 ezer, míg a nem természetes adózó részére 500 ezer forint mulasztási bírságot állapít meg, azzal, hogy annak összege a kötelezettség teljesítése esetén sem mérsékelhető.

Az állami adóhatóság folyamatosan nyilvánosságra hozza azoknak az adózóknak a rendelkezésre álló azonosító adatait, akik bejelentkezési kötelezettségüknek nem tettek eleget.

1.2. Östermelők bejelentkezése

Ha az adózó adóköteles bevételszerző tevékenységet az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró hatósághoz (okmányirodához) intézett bejelentés, illetve cégbírósági bejegyzés nélkül folytathat – ebbe a körbe tartozik pl. az alapítvány, a társadalmi szervezet, az általános forgalmi adóköteles tevékenységet végző magánszemély, vagy östermelő is –, tevékenységének megkezdése előtt az adóhatóságnál az e célra szolgáló nyomtatványon (T101 adatlap) írásban teljesíti bejelentkezési kötelezettségét. Ha az adózó bejelentkezési kötelezettségét a tevékenység megkezdését

követően teljesíti, a bejelentkezés során a tevékenység kezdő időpontját is köteles adóhatósághoz írásban bejelenteni.

Az általános forgalmi adó bejelentkezésre ugyanazon szabályok irányadók, mint az egyéni vállalkozóknál.

1.3. Egyszerűsített foglalkoztatás bejelentése

A mezőgazdasági tevékenység folytatásakor sokszor előfordul, hogy „alkalmi munkás” (egyszerűsített foglalkoztatott) foglalkoztatása válik indokolttá. E személy foglalkoztatását be kell jelenteni.

A munkáltató bejelentési kötelezettségét – választása szerint –

- elektronikus úton, kormányzati kézbesítési szolgáltatás igénybevételével (a továbbiakban: ügyfélkapu), vagy
- országos telefonos ügyfélszolgálaton keresztül telefonon teljesítheti.

A munkáltató akkor élhet az előzőekben felsorolt bejelentési lehetőségek valamelyikével, tehát a telefonon keresztül történő bejelentés lehetőségével is, ha előzetesen regisztráltatta magát az ügyfélkapun. A bejelentés papíron, postai úton vagy személyesen történő benyújtására nincs lehetőség.

Az egyszerűsített foglalkoztatással létesített munkaviszony adataira vonatkozó elektronikus úton történő bejelentéshez számítógépen ki kell tölteni a 'T1042E jelű elektronikus adatlapot, és ezt az ügyfélkapun keresztül kell megküldeni az adóhatóság részére. Az adóhatóság részére teljesített bejelentés esetleges visszavonására és módosítására - így különösen a munkaidő változása, illetve a munkavégzés megkezdésének esetén -, a bejelentett adatokban bekövetkezett változás bejelentésére is a 'T1042E jelű adatlap szolgál.

Az adatlap kizárólag a NAV honlapjáról – <http://www.nav.gov.hu> – tölthető le, kereskedelmi forgalomban nem kapható.

Telefonon történő bejelentés a központi ügyfélszolgálat által fenntartott ügyfélvonalon keresztül történik, a bejelentő adóazonosító jelének megadásával. A telefonon keresztül történő bejelentés a 185-ös, országon belül helyi tarifával hívható hívószámmon teljesíthető.

Egyszerűsített foglalkoztatás esetén a munkáltató a munkavégzés megkezdése előtt köteles bejelenteni

- a.) a munkavállaló nevét,
- b.) a munkáltató adószámát,
- c.) a munkavállaló adóazonosító jelét és TAJ számát,
- d.) az egyszerűsített foglalkoztatás jellegét (mezőgazdasági, turisztikai idénymunka vagy alkalmi munka),
- e.) a munkaviszony napjainak számát,

f.) amennyiben a munkavállaló Egyezmény alapján másik tagállamban, illetőleg egyezményben részes másik államban biztosított és ezt a munkáltató előtt igazolta, ezt a körülményt.

A bejelentés esetleges visszavonására és módosítására - így különösen a foglalkoztatás jellegének változása, illetve a munkavégzés megkezdésének esetén -

- a) az egyszerűsített foglalkoztatás bejelentését követő két órán belül, vagy
- b) ha a bejelentésben foglaltak szerint a foglalkoztatás a bejelentés napját követő napon kezdődött, vagy ha a bejelentés egy napnál hosszabb időtartamú munkaviszonyra vonatkozott, a módosítás bejelentés napján reggel 8 óráig van lehetőség, ezt követően a munkáltató a közteher-fizetési kötelezettségének köteles eleget tenni.

A bejelentés - függetlenül attól, hogy bejelentési kötelezettségének eredetileg a munkáltató milyen módon tett eleget - módosítható. Például az ügyfélkapun keresztül elektronikus úrlap kitöltésével bejelentésre került adatokat a munkáltató - az a) és b) pont szerinti határidő figyelembevételével - akár telefonon keresztül is módosíthatja, illetve visszavonhatja.

Az egyszerűsített foglalkoztatás esetén a törvényi korlátok túllépése miatt a személyi jövedelemadóról szóló törvény és a Tbj. általános adózási és járulékfizetési szabályait kell alkalmaznia a foglalkoztatónak, és az egyszerűsített foglalkoztatottként bejelentett személyeket a jogsértés feltárásától számított 8 napon belül az általános szabályok szerint biztosítottként kell bejelenteni. Ugyanakkor nem kell biztosítottként bejelenteni azt a személyt, aki egyszerűsített foglalkoztatás keretén belül lett bejelentve, de végül a munkát nem vette fel, és így jövedelem kiesésére sem került sor.

2. Képviselő

Az adózó képviselőre vonatkozó szabályok az Art-ból kikerülve az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvényben kaptak helyet és a korábbi szabályokhoz képest egyszerűsödnek. Így a jövőben a szakmai követelmények csak az adó feltételes megállapítására, a feltételes adómegállapítás alkalmazhatóságának megállapítására, és a szokásos piaci ár megállapítására irányuló eljárásokban lesznek kötelezőek, vagyis ezen eljárásokban kizárólag ügyvéd, kamarai jogtanácsos, adótanácsadó, adószakértő, okleveles adószakértő vagy könyvvizsgáló képviselővel járhat el. Eseti meghatalmazás esetén ezen szakmai követelmények már nem érvényesülnek, így más ügýtípusban bármely nagykorú személy elláthatja az adózó képviselőt.

A természetes személyek esetében az állandó meghatalmazások is úgy egyszerűsödnek, hogy azt bármely nagykorú személy elláthatja.

Ugyanakkor a jogi személyt és az egyéb szervezetet állandó meghatalmazással a jövőben is csak:

- a) a képviseleti jogosultságot igazoló nagykorú tag, foglalkoztatott,
- b) kamarai jogtanácsos,
- c) ügyvéd,
- d) ügyvédi iroda,
- e) európai közösségi jogász,
- f) nyilvántartásba vett adószakértő, okleveles adószakértő, adótanácsadó, könyvvizsgáló, könyvelő,
- g) számviteli, könyviteli szolgáltatásra vagy adótanácsadásra jogosult gazdasági társaság, illetve egyéb szervezet törvényes vagy szervezeti képviselője, foglalkoztatottja, tagja,
- h) környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos ügyben termékdíj ügyintéző szakképesítéssel rendelkező személy is és
- i) a jövedéki adóról szóló törvény szerinti jövedéki üggyel kapcsolatban jövedéki ügyintéző szakképesítéssel rendelkező személy is képviselheti.

3. Kezdő adózók támogatása

A szolgáltató adóhatóság keretében új tevékenység jelenik meg a NAV részéről, mely a tevékenységüket újonnan kezdő adózók támogatását több lépcsőben szolgálja. Ennek első lépése, hogy az adószám megállapítását követő 30 napon belül az adóhatóság szóban vagy írásban ingyenes - az adózó tevékenységére nézve egyediesített - tájékoztatást nyújt az adókötelezettségeiről, az azok teljesítését segítő információk elérhetőségéről és ezzel egyidejűleg személyes kapcsolat felvételt kezdeményez. A kapcsolat felvétel (mentorálás) célja az adózó részére konkrét - nem általános jellegű - segítség nyújtás az egyes adókötelezettségek teljesítéséhez, így például tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy a tevékenységéhez szükséges-e az online pénztárgép használata vagy sem. Ezen mentorálásban való részvétel önkéntes, melynek időtartama a kapcsolatfelvétel kezdeményezésétől számított 6 hónap.

4. Az adóbevallás, adófizetés

A magyar adórendszer elsődlegesen az önadózásra épül, az adókiszabás, valamint az adókimutatás sokkal kisebb mértékben van jelen. Az önadózás lényege, hogy az adózó saját maga állapítja meg adóját, amit - meghatározott időközönként - bevall és megfizet. Az adózásnak ez a módja "bizalmi" elven alapul, azaz mindaddig, amíg az adóhatóság

a bevallásban szereplő adatok ellenkezőjét nem bizonyítja, azokat valóságnak kell tekinteni. A bizonyítás az adóhatóságot terheli, vagyis az adóhatóság az önadózás helyességét ellenőrzés keretében vizsgálhatja.

Az adóbevallás az adózó azonosításához, az adóalap, a mentességek, a kedvezmények, az adó, a költségvetési támogatás alapja és összege megállapításához szükséges adatokat tartalmazza.

Az adózó az önadózással megállapított adóról – ideértve a közvetett vámjogi képviselőnek az importáló helyett, valamint az adóráktár üzemeltetőjének az adófizetésre kötelezett helyett a saját nevében teljesített adóbevallását is, az eljárási illetékek kivételével –, továbbá költségvetési támogatásról adónként, költségvetési támogatásonként az erre a célra rendszeresített nyomtatványon adóbevallást tesz.

Az adóbevallást kizárólag az adóhatóság által rendszeresített nyomtatványon lehet teljesíteni, illetőleg az adózók meghatározott köre (akik havi adó- és járulékbevallás benyújtására kötelezettek, akik áfa-összesítő nyilatkozat benyújtására kötelezettek) csak elektronikus úton tehet eleget ezen kötelezettségének.

Az adóhatóság olyan bevallásnyomtatványt is rendszeresíthet, amely alkalmas több jogcímen fennálló adókötelezettség, költségvetési támogatásigénylés bevallására, illetve az adókötelezettség bevallása mellett költségvetési támogatás igénylésére.

Az adóhatóság az adóbevallás formájáról, tartalmáról a kitöltéssel kapcsolatos tudnivalókról tájékoztatókat tesz közzé (kitöltési útmutató).

Az adóbevallás pontos kitöltéséhez az adózónak jelentős érdeke fűződik, mivel az adó (támogatás) a bevallásban feltüntetettek szerint kerül az adózó terhére (javára) előírásra, továbbá az ellenőrzés az adókülönbözetet az adóbevalláshoz viszonyítva állapítja meg.

A bevallás benyújtásában akadályozott adózónak lehetősége van speciális kimentési kérelemmel is élnie. Az adózónak az akadály elhárultát követő 15 napon belül kell a bevallást benyújtania és ezzel egyidejűleg van lehetősége igazolási kérelmet előterjeszteni, melyben fel kell tárnia azokat az önhibán kívüli okokat, amik a mulasztáshoz vezettek. Bizonyos esetekben a bevallás benyújtásával egyenértékű, ha az adózó az adóhatóság által rendszeresített elektronikus úrlapon (ún. „NY” nyilatkozat) nyilatkozik, hogy a bevallás benyújtására az adott időszakban azért nem került sor, mert adókötelezettsége nem keletkezett. E rendelkezés nem alkalmazható a soron kívüli bevallási kötelezettség, mint például a tevékenység megszüntetése esetén.

Csak a bevallás benyújtására előírt határidőig nyújtható be az ún. „nulla értékadatú bevallás kiváltásáról szóló bevallást helyettesítő nyilatkozat” („NY” nyilatkozat). Adózó a határidő elmulasztását követően bevallási kötelezettségének csak bevallás benyújtásával tehet eleget.

Tudni kell azt is, hogy a szakképzési hozzájárulás hatálya alá tartozó adózó nem adhat be december hónapra vonatkozóan NY jelű nyilatkozatot a 08-a jelű havi járulék bevallások helyett abban az esetben, ha az év bármely időszakában vallott szakképzési hozzájárulás előleget. Ennek okát a szakképzési hozzájárulási adóbevallási metodikájában kell keresni, ugyanis az előleg bevallásokat követően az adó év utolsó hónapjában a korábban vallott előlegek alapján úgynevezett elszámolást kell az adózónak benyújtania, ami azt vonja maga után, hogy a december hónapra szóló bevallás nem lehet nulla értékadatú.

A már benyújtott bevallást – amennyiben annak adóhatósági feldolgozása már megtörtént – és az adókötelezettség összegét is érinti csak önellenőrzéssel lehet helyesbíteni, az önellenőrzési pótlékok azonban a bevallás benyújtására előírt határidőt követő első naptól az önellenőrzés benyújtásáig kell felszámítani. Amennyiben a módosítás az adókötelezettség összegét nem érinti, úgy helyesbítő (H jelű) bevallás benyújtásával történik az adatok javítása.

Az adóhatósági ellenőrzés megkezdésétől a vizsgálat alá vont adó és költségvetési támogatás - a vizsgált időszak tekintetében, - önellenőrzéssel amennyiben az a vizsgálat alá vont adónemet is érint nem helyesbíthető. Az adóhatóság által utólag megállapított adót, költségvetési támogatást az adózó nem helyesbítheti. A vizsgálat alá vont adót, költségvetési támogatást és időszakot érintő helyesbítés abban az esetben minősül az ellenőrzés megkezdését megelőzően elvégzett önellenőrzésnek, ha az adózó az önellenőrzésről szóló bevallást legkésőbb a megbízólevél kézbesítésének - kézbesítés hiányában átadásának - napját megelőző napon az adóhatósághoz benyújtotta (postára adta).

Itt kell megemlíteni, hogy a 2017-ben bevezetésre került bevallási tervezet e-SZJA jogintézménye 2018-ban már az őstermelőkre is kiterjesztésre kerül. Vagyis a NAV már az őstermelők részére is elkészíti a személyi jövedelemadó tervezetét, amelyet az ügyfélkapuval rendelkezők esetében kihelyez az ügyfélkapus tárhelyére, az ügyfélkapuval nem rendelkező őstermelő adózók pedig kérhetik az adóhatóságtól annak postai úton történő kiküldését. Egyetlen

különbség a magánszemélyek részére már bevezetett tervezethez képest, hogy amíg a magánszemély javítása vagy jóváhagyása nélkül a bevallás tervezet lesz az elfogadott bevallása – ha nem küld be SZJA bevallást – addig az őstermelők esetében a kijárlott tervezet bevallássá váláshoz mindenképpen szükség van az adózó jóváhagyására.

4.1. Adóbevallási gyakoriság általában

Az adóbevallási gyakoriságra vonatkozó fő szabály szerint az adózónak valamennyi adóról - az általános forgalmi adó, a társasági adó (adóelőleg) és a havi járulék bevallás kivételével -, ha az adóévet megelőző második évben a nettó módon számított elszámolandó általános forgalmi adója vagy a nettó módon számított fogyasztási adója és jövedéki adója vagy a magánszemélyektől általa levont jövedelemadó-előleg vagy a magánszemélyektől általa levont jövedelemadó-előleg és jövedelemadó együttes összege,

- a 10 millió forintot elérte: havonta,
- ha a 4 millió forintot elérte: negyedévenként

kell bevallást tennie.

A tárgyévben végzett, valamely korábbi adóbevallási időszakot érintő önellenőrzés, a határidőt követően benyújtott bevallás, illetőleg az utólagos adómegállapítás nem érinti a tárgyévi adóbevallás gyakoriságát.

A szociálpolitikai menetdíj-támogatásról (korábbi nevén: fogyasztói árkiegészítés) szolgáltatáscsoportonkénti részletességgel éves összesítő, a havi vagy évközi bevallás benyújtására kötelezett adózónak negyedéves összesítő bevallást kell benyújtania.

A havi vagy évközi adóbevallásra nem kötelezett adózónak valamennyi adóról a megállapításra előírt időszakonkénti részletében éves bevallást kell tennie.

Ugyanakkor a munkáltató, a kifizető (ideértve az egyéni vállalkozónak nem minősülő magánszemély munkáltatót is), illetőleg az állami foglalkoztatási szerv, a kiegészítő tevékenységet folytatónak nem minősülő, a Tbj. 4. § b) pontja szerinti egyéni vállalkozó, az egyházi jogi személy, a szakképző iskolai tanulótanulószerződés alapján foglalkoztató adózó, a szociális szövetkezet, valamint a Tbj. 56/A. § (4) bekezdése szerinti kötelezett a rájuk vonatkozó bevallási gyakoriságtól függetlenül, havonként, a tárgyhót követő hó 12-éig elektronikus úton bevallást tesznek az adó- és/vagy társadalombiztosítási kötelezettséget eredményező, magánszemélyeknek teljesített kifizetésekkel, juttatásokkal összefüggő valamennyi adóról – kivéve a kamatjövedelem adóról –, járulékról és egyéb adatokról (ún. 08-as, 58-as bevallás).

Az az adózó, aki/amely az adóév során bármely hónapban a havi adó- és járulékbevallás benyújtására volt köteles, az adóév minden ezt követő hónapjára akkor is 08-as bevallás – vagy azt helyettesítő „NY” nyilatkozat – benyújtására kötelezett, ha az adott hónapban adó- és/vagy járulék kötelezettsége – adó- (adóelőleg-), és/vagy járulék alapot képező kifizetés, juttatás hiányában – nem keletkezett.

Amennyiben valamely adózó határidőben nem tesz eleget bevallási kötelezettségeinek, pótló bevallás benyújtására van lehetősége. A pótló bevallás beadására csak az ellenőrzés megkezdésének napját megelőző napig ad lehetőséget a törvény.

Az önellenőrzések kapcsán újdonság 2018-tól, hogy az önellenőrzési szándékát az adózó előre bejelentheti az adómegállapítási időszak és az adónem megjelölésével. A bejelentés nem feltétele az önellenőrzésnek, az adóhatóság ugyanakkor a bejelentéstől számított 15 napon belül nem indíthat adóellenőrzést a bejelentett adó és időszak tekintetében. Fontos, hogy ugyanazon adómegállapítási időszak és adónem vonatkozásában csak egyszer lehet bejelentést tenni.

A kiegészítő tevékenységet nem folytató egyéni vállalkozó havonta az '58-as jelű szociális hozzájárulási adó és járulék bevallás havi benyújtására kötelezett, melyet elektronikus úton kell teljesíteni. Ezen felül pedig évente személyi jövedelemadó bevallási kötelezettség is terheli ezen adózókat.

Lényeges, hogy abban az esetben, amennyiben az adózó 36 órát elérő munkaviszony mellett végzi a vállalkozói tevékenységet, szintén köteles lesz a havi '58-as bevallás benyújtására. Az a többes jogviszonyú egyéni vállalkozó, aki EVA alanyként minősül, vagy biztosított őstermelő, főszabály szerint az '58-as bevallást negyedévente köteles benyújtani az adóhatósághoz.

A foglalkoztatónak nem minősülő biztosított mezőgazdasági őstermelő nem kötelezett az '58-as bevallás benyújtására, ha a tárgyévét megelőző évben bevétele nem volt, kivéve:

- ha a tevékenységét a tárgyévben kezdte, vagy
- ha nyilatkozatban vállalta, hogy a Tbj. 30/A. §-ának (1)-(2) bekezdésében meghatározott járulék alapján magasabb összeg után fizeti meg a járulékokat.

A KATA adózási formát választó adózó, ezen időszak alatt főszabály szerint mentesül a havi '58-as számú bevallás benyújtása alól, ugyanakkor évente kell eleget tennie a KATA jelű bevallásnak.

Az Őstermelő biztosítottként minősül, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együttesen legalább 20 év, kivéve

- az őstermelői tevékenységet közös igazolvány alapján folytató kiskorú személyt és a gazdálkodó család kiskorú tagját,
- az egyéb jogcímen – ide nem értve a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony szerint (megbízási, vállalkozási, szerződés alapján munkát végzőt, választott tisztségviselőt) – biztosítottat,
- a saját jogú nyugdíjast, illetve azt az özevegyi nyugdíjban részesülő személyt, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte.

Az adózóknak '01-es bevallást abban az esetben kell benyújtaniuk, ha a bevalláson szereplő bármely adónem alanyai az adott időszakban. Bevallási kötelezettségük attól független, hogy adókötelezettségük keletkezett az adott időszakban vagy sem. Ilyen esetben '01-es bevallást az adott adónem tekintetében nulla értékadattal is benyújthatja, de ez esetben is lehetősége van az NY jelű nyilatkozattal kiváltani azt.

4.2. Bevallási határidők

A havi, illetve negyedéves bevallásra nem kötelezett adózók évente, az adóévet követő év február 25-éig tesznek bevallást. Az eSZJA körének kibővítése az őstermelők és az Áfa fizetésre kötelezettek körével magával hozza a bevallási határidők egységesítését, így jövőre már nem csak a vállalkozási tevékenységet nem folytató természetes személyek mellett a mezőgazdasági őstermelőnek és az általános forgalmi adó fizetésére kötelezett természetes személynek is - ideértve a vállalkozási tevékenységét az adóév utolsó napján szüneteltető természetes személyt is - az adóévet követő év május huszadika lesz a személyi jövedelemadó bevallás benyújtásának határideje.

A havi járulék bevallásra kötelezett egyéni vállalkozó adózó a tárgyhónapot követő hónap 12. napjáig tesz eleget az '58-as jelű bevalláson, míg a negyedéves bevallásra kötelezett többes jogviszonyú EVA adóalany egyéni vállalkozó és az őstermelő adózó a negyedévet követő hónap 12-éig kell megküldje bevallását az adóhatósághoz.

A kifizetőnek, foglalkoztatónak minősülő egyéni vállalkozó adózónak a tárgyhót követő hónap 12-éig kell benyújtani a '08-as számú járulék bevallást.

A havi áfa bevalló adózó a tárgyhót követő hónap 20-áig, míg a negyedéves áfa bevalló, a negyedévet követő hónap 20-áig tesz eleget áfa bevallási kötelezettségének.

4.3 Áfa bevallási gyakoriság

Az általános forgalmi adó vonatkozásában az speciális bevallási gyakoriság érvényesül.

4.3.1. Áfa bevallási gyakoriság általános szabálya

Az általános forgalmi adóról az adófizetésre kötelezett adózónak

- a) fő szabály szerint negyedévenként kell adóbevallást benyújtania,
- b) havonként kell adóbevallást benyújtania, ha
 - ba) a tárgyévét megelőző második évben az elszámolandó adójának éves szinten összesített - vagy annak időarányosan éves szintre átszámított - összege pozitív előjelű, és az 1 millió forintot elérte, vagy
 - bb) csoportos általános forgalmi adózást választó adózónak minősül, vagy
 - bc) az általános forgalmi adóról szóló törvény 96. §-ában meghatározott közvetett vámjogi képviselőnek minősül, vagy adóráktár üzemeltetője, vagy
 - bd) olyan adózó, aki (amely) az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti adómentes termékimportot megalapozó közösségi termékértékesítésen kívül adóalanyiságot keletkeztető termékértékesítést, szolgáltatásnyújtást belföldön nem végez azzal, hogy nem kell adóbevallást benyújtani arról a hónapról, melyben az adózó az e pontban meghatározott termékértékesítést sem végzett, vagy
 - be) jogelőd nélkül alakult, ekkor a bejelentkezés évének, valamint az azt követő évnek az általános forgalmi adó kötelezettségéről kell havi bevallást benyújtani.

A bc), bd) pontok szerinti esetben havi bevallást első alkalommal arról a hónapról kell benyújtani, amelyben az adózó a vonatkozó nyilatkozat vagy a termék vámjogi szabad forgalomba bocsátására irányuló áru nyilatkozat tételére köteles. A havi elszámolásra való évközi áttérés esetén az áttérést megelőző, bevallással le nem fedett időszakról az adózó az első alkalommal benyújtandó havi bevallással egyidejűleg tesz bevallást és az adót a bevallással egyidejűleg fizeti meg, illetve ettől az időponttól igényelheti vissza.

- c) évente kell adóbevallást benyújtania, ha a tárgyévét megelőző második évben
 - ca) az elszámolandó adójának éves szinten összesített – vagy annak időarányosan éves szintre átszámított – összege előjelétől függetlenül nem érte el a 250 ezer forintot és
 - cb) az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti termékértékesítése, szolgáltatásnyújtása ellenértékének adó nélküli éves szinten összesített összege nem haladja meg az 50 millió forintot, feltéve, hogy nem rendelkezik közösségi adózással,

Fontos szabály az általános forgalmi adó elszámolása és bevallása szempontjából az a szabály, mely szerint az adót, ha az adóalany

- havi adóbevallásra kötelezett, a tárgyhónap első napjától a tárgyhónap utolsó napjáig,
 - negyedéves adóbevallásra kötelezett, a tárgynegyedév első napjától a tárgynegyedév utolsó napjáig,
 - éves adóbevallásra kötelezett, a tárgyév első napjától a tárgyév utolsó napjáig terjedő időszakra kell megállapítani. (Ez az adóalanyra vonatkozó, és az áfatörvény alkalmazása szempontjából jelentőséggel bíró adómegállapítási időszak.)

4.3.2. Változás a bevallási gyakoriságban

Az adózó gazdálkodásában, működési körülményeiben gyakran áll be változás, ez kihasználással lehet az áfa bevallási gyakoriságra is.

Éves bevallásról negyedéves bevallásra kell áttérni, ha a tárgyévben az év elejétől - előjel helyesen - összesített fizetendő és levonható előzetesen felszámított adó különbözete az éves bevallási gyakoriságnál említett ca) pont szerinti értékhatárt elérte vagy az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás ellenértékének adó nélküli összege az éves bevallási gyakoriságnál említett cb) pont szerinti értékhatárt meghaladta, vagy az adóév közben az adóhatóság az adózó számára közösségi adószámot állapított meg. A tárgyévi első bevallást a tárgyév első napjától azon negyedév utolsó napjáig terjedő időszokról kell - a negyedéves bevallás benyújtására előírt időpontig - benyújtani, amelyben az értékhatárt elérte, illetve amelyben az adóhatóság közösségi adószámot állapított meg.

Az adózónak negyedéves bevallásról havi bevallásra kell áttérnie, ha az év elejétől összesített elszámolandó adója pozitív előjelű és az 1 millió forintot elérte. Az első havi bevallást arról a hónapról kell benyújtani, amelyet megelőző bevallással lezárt negyedévben az adózó az értékhatárt elérte.

Az éves bevallásról havi bevallásra kell áttérnie az adózónak, ha a tárgyévben az év elejétől - előjel helyesen - összesített fizetendő és levonható előzetesen felszámított adó különbözete pozitív előjelű és az 1 millió forintot elérte. A tárgyévi első bevallást a tárgyév első napjától azon negyedév utolsó napjáig tartó időszokról kell benyújtani, amelyben az előzőekben meghatározott különbözet a havi bevallási gyakoriságnál szereplő összeget elérte, majd ezt a negyedévet követő hónaptól az adózó havi bevallásra köteles áttérni.

Fontos kiemelni, hogy a tárgyév valamely adóbevallására vonatkozó önellenőrzés, illetőleg az utólagos adómegállapítás nem érinti a tárgyévi adóbevallás gyakoriságát. Ebből következően a tárgyidőszakra vonatkozóan benyújtott bevallások (ideértve

a pótló bevallásokat is) adatai határozzák meg az adózó bevallási gyakoriságának év közben történő módosulását.

Az a körülmény, hogy az adóalany a gyakoribb bevallásra irányadó értékhatárt eléri egy adott napon, nem jelenti azt, hogy azonnal át kell térnie a gyakoribb bevallásra. Az áttérésre irányadó szabályok ugyanis úgy rendelkeznek, hogy az elszámolandó adó összegét az év elejétől a tárgyév adott negyedévének utolsó napjáig terjedő időszakban összesítetten kell figyelembe venni.

Amennyiben az éves bevallásra kötelezett adóalany az év közbeni áttérési kötelezettség értékhatárát a tárgyév utolsó negyedévében eléri el, vagy az utolsó negyedévben válik negyedéves bevallásra kötelezetté közösségi adószám megállapítása miatt, abban az esetben tárgyévi első adóelszámolását január 1-jétől december 31-ig terjedő időszakra kell elkészítenie, és azt a negyedéves bevallás benyújtására előírt időpontig, amely ebben az esetben január hó 20. napja, kell benyújtania.

Amennyiben az éves bevallás benyújtására kötelezett adóalany részére ugyanazon negyedévben állapítanak meg negyedéves gyakoriságot eredményező közösségi adószámot is, mint amelyikben elérte a havi bevallásra vonatkozó értékhatárt is, akkor a havi bevallás gyakoriságra kell áttérnie.

4.4. Adófizetés, kiutalás

Az általános forgalmi adó fizetésére kötelezett magánszemélynek – ideértve az egyéni vállalkozót is – legalább egy belföldi pénzforgalmi számlával kell rendelkeznie. Pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó rendszeres gazdasági tevékenysége körében kizárólag pénzforgalmi számlát nyithat. Az első pénzforgalmi számlát a pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó adószámának közlésétől számított 15 napon belül kell megnyitni. Az adózó bevallásában, valamint kiutalási kérelmében feltüntetni azon fizetési számla számát, amelyre a költségvetési támogatás kiutalását kéri.

A pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó a fizetési kötelezettségét belföldi pénzforgalmi számlájáról történő átutalással köteles teljesíteni, az állami adó- és vámhatósághoz teljesítendő befizetések vonatkozásában, ideértve az elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren (ún. EFER rendszer) keresztül átutalással történő fizetést is.

A pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó

- az eljárási illeték,
- az állami adó- és vámhatóságnál kezdeményezett eljárásokért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj,
- az adórendszeren kívüli keresettel járó foglalkoztatáshoz kapcsolódó regisztrációs díj,

- az egyszerűsített foglalkoztatáshoz kapcsolódó közteher-fizetési kötelezettség,
- valamint - ha végrehajtási eljárás alatt áll - a végrehajtói letéti számlára történő befizetés

vonatkozásában az állami adó- és vámhatóságnál fennálló fizetési kötelezettségét EFER-en keresztül POS terminál útján történő bankkártyás fizetés útján is teljesítheti.

A pénzforgalmi számlanyitásra nem kötelezett adózó a fizetési kötelezettségét belföldi fizetési számlájáról történő átutalással, vagy készpénz-átutalási megbízással köteles teljesíteni. A pénzforgalmi számlanyitásra nem kötelezett adózó az állami adó- és vámhatóság felé fennálló fizetési kötelezettségét EFER-en keresztül átutalással, illetőleg POS terminál útján történő bankkártyás fizetéssel is teljesítheti.

Magánszemély adózó - pénzforgalmi számlanyitási kötelezettségétől függetlenül - az állami adó- és vámhatóságnál fennálló fizetési kötelezettségét a külön jogszabályban meghatározott, az elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren keresztül internetes felületen bankkártyás (VPOS) fizetéssel is teljesítheti.

A költségvetési támogatást az igény (bevallás) beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől számított 30 napon belül, a visszaigényelt általános forgalmi adót 75 napon belül kell kiutalni. Ha a felszámolás alatt álló adózóval szemben ezen határidő alatt az igényelt költségvetési támogatással összefüggésben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés indul, vagy van folyamatban, a költségvetési támogatás kiutalásának határidejét az ellenőrzés megállapításairól hozott határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani. Ha az adózó a kiutalási igényét a felszámolást, egyszerűsített felszámolást vagy a végelszámolást, egyszerűsített végelszámolást lezáró adóbevallásban terjeszti elő, a költségvetési támogatást felszámolás vagy végelszámolás esetén 60, egyszerűsített felszámolás vagy egyszerűsített végelszámolás esetén 45 napon belül kell kiutalni, amely határidőt a lezáró adóbevallás beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől kell számítani. Az adóhatóság a magánszemély jövedelemadó-bevallásában feltüntetett visszatérítendő adót, illetve költségvetési támogatást az igény (bevallás) beérkezésétől számított 30 napon belül, de legkorábban az adóévet követő év március 1-jétől utalja ki. Ha a költségvetési támogatást az adóhatóság állapítja meg, a kiutalást az erről szóló határozat véglegessé válásától számított 30 napon belül kell teljesíteni.

A kiutalásra nyitva álló határidőt

- a) ha az adózó bevallásának, igénylésének kijavítását az adóhatóság rendelte el, az adóbevallás kijavításának napjától,
- b) ha az ellenőrzés befejezését (illetve 2014-től az ellenőrzés megkezdését is) az adózó érdekkörében felmerült ok akadályozza vagy késlelteti, az akadály megszűnésének napjától,
- kell számítani.

Az előzőekben foglaltaktól eltérően a visszaigényelt általános forgalmi adót, feltéve, hogy az adózó a kiutalási igényét nem a felszámolást (egyszerűsített felszámolást) vagy a végelszámolást (egyszerűsített végelszámolást) lezáró adóbevallásban terjeszti elő, a bevallás beérkezésének napjától, de legkorábban az esedékességtől számított 30 napon belül, a visszaiigényelhető adó összege az 1 millió forintot meghaladja, 45 napon belül kell kiutalni, amennyiben az adózó az általános forgalmi adó áthárítására jogalapot teremtő minden ügylet - melynek teljesítését tanúsító számla (számlák) alapján az adott adómegállapítási időszakban adólevonási jogát gyakorolja - számlá(k)ban feltüntetett ellenértékének adót is tartalmazó összegét a bevallás benyújtásának napjáig teljes mértékben megfizette vagy tartozása egészében más módon megszűnt, és a feltétel fennállásáról az adózó a bevallásában nyilatkozik. Ha a felszámolás alatt álló adózóval szemben ezen határidő alatt az igényelt költségvetési támogatással összefüggésben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés indul, vagy van folyamatban, a költségvetési támogatás kiutalásának határidejét az ellenőrzés megállapításairól hozott határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani. E rendelkezés alkalmazása során az ellenértéket megfizetettnek kell tekinteni, amennyiben abból kizárólag szerződésben előre kikötött teljesítési garancia miatt történik a visszatartás.

4.5. A készpénzfizetés korlátozása az adózók közötti ügyletekben

A gazdasági folyamatok átláthatóságát növeli, ha az üzleti élet szereplői, a pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózók egymás közötti pénzforgalmuk minél nagyobb részét pénzforgalmi bankszámlájukon bonyolítják le. Ennek érdekében a pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó adóköteles tevékenysége keretében más, pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózónak a vele vagy más jogalannyal kötött szerződés alapján, az abban meghatározott szolgáltatás vagy termékértékesítés - általános forgalmi adó felszámítása esetén az általános forgalmi adóval növelt - ellenértékéért, szerződésenként egy naptári hónapban legfeljebb 1,5 millió forint összegben teljesíthet készpénzszolgáltatást.

Ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy egy adott ügylet a korlátozó rendelkezések alá esik-e, vagy sem, először az ügyletben résztvevő jogalanyokat kell megvizsgálni. Kérdés, hogy mindkét fél pénzforgalmi számla nyitására kötelezett-e (a pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózók körét ld. előző pont). Amennyiben igen, úgy az új szabályt alkalmazni kell. Amennyiben nem (mert pl. külföldi adózóról, vagy áfa fizetésére nem kötelezett magánszemélyről van szó), úgy az ügylet nem esik a korlátozás alá. Szintén figyelmen kívül hagyható a korlátozás abban az esetben, ha ugyan mindkét fél pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett adózó, azonban az ügylet nem a vállalkozási tevékenységhez (adóköteles tevékenységhez) kapcsolódik, vagy nem azt szolgálja. Így például egy általános forgalmi adó fizetésére kötelezett egyéni vállalkozó által - hiába pénzforgalmi számlanyitásra kötelezett és rendelkezik is pénzforgalmi számlával - a családja számára vagy saját magának (mint magánszemélynek) beszerzett termék tekintetében nem áll fenn a pénzforgalmi számláról történő fizetési kötelezettsége, hanem ezen ellenértéket készpénzfizetéssel is jogszerűen teljesítheti.

Amennyiben az ügyletre a „1,5 millió forintot szabályt” alkalmazni kell, úgy meg kell nézni, hogy az adott partnerrel hány szerződésünk van, illetve havonta mennyi kifizetés történik készpénzben. A korlátot ugyanis szerződésenként kell nézni, ezen belül pedig naptári hónapoként.

A szerződések vizsgálatánál mindenképp az a célszerű megvizsgálni, hogy mi minősül „készpénzszolgáltatásnak”. E fogalmat azonban az Art. nem részletezi, illetve más jogszabályok sem adnak eligazítást arra vonatkozóan, pontosan mit kell e fogalom alatt érteni. Ugyanakkor egyéb jogszabályok a „készpénzfizetés” meghatározásával kapcsolatban eligazítást nyújtanak. A fizetési műveletek a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény (Pft.) 63. § (1) bekezdése, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 6. § (1) bekezdés 87. pontja alapján alapvetően öt nagy csoportba sorolhatók:

- a fizetési számlák közötti fizetés, amelyek lényege, hogy a művelet két számlát feltételez,
- a fizetési számlához kötődő készpénzfizetés, amely egy fizetési számla létét feltételezi (fizetési számlára történő készpénzbefizetés, vagy fizetési számláról történő készpénzkifizetés),
- a fizetési számla nélküli, ámde pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő olyan fizetés, amely nélkülözi a fizetési számlát pl. készpénzátutalás (postai „rözsaszín csekk”),

- készpénz-helyettesítő fizetési eszköz - ide nem értve a csekket és az elektronikus pénzt - használata, és
- a készpénzfizetés.

A Hpt. 6. § (4) bekezdése kimondja, hogy nem minősül pénzforgalmi szolgáltatásnak a fizető fél és a kedvezményezett közötti közvetlen, közvetítői közreműködés nélküli bankjeggyel és érmével (együtt: készpénz) történő fizetési művelet.

A Hpt. fenti meghatározása egyrészt pontos fogalmi magyarázatot ad arra vonatkozóan, hogy mi minősül készpénzfizetésnek, másrészt a készpénzfizetést, mint fizetési módot egyértelműen elhatárolja a Pft. hatálya alá tartozó, pénzforgalmi szolgáltatásnak minősülő egyéb készpénzes fizetési módoktól.

Ez alapján a korlátozó szabály alkalmazásában csak a bankjeggyel és érmével történő fizetés minősül készpénzfizetésnek. Mindezt megerősíti az adóhatóságnak a fenti jogszabályi rendelkezések értelmezésével kapcsolatos útmutatója (3002/2013. NAV útmutató), mely megtalálható az adóhatóság honlapján.

Nem minősül készpénzfizetésnek, ha a fizetés következményeként legalább az egyik félnél megvalósul a bankszámla jóváírás vagy terhelés. Ennek megfelelően, mivel a készpénzfizetéshez az egyik fél részéről pénzintézeti kiegyenlítés kapcsolódik, nem minősül készpénzfizetésnek például, ha az ügyfél bankszámlájára szóló készpénzátutalási megbízással (csekkkel) kerül feladásra készpénz, vagy ha az ügyfél bankszámlájára, az ügyfél bankszámláját vezető banknál történik a tartozás kiegyenlítése készpénz befizetésével vagy, ha a banknak adott rendelkezés alapján az adózó bankszámlájáról az ügyfél részére történik készpénzkifizetés a tartozás kiegyenlítésére. Vagyis pl. nem szankcionálható, ha a szerződő partnerek bármely ok miatt úgy határoznak, hogy mindketten megjelennek a hitelintézetnél és a kifizetést teljesítő személy a terméket értékesítő, szolgáltatást nyújtó pénzforgalmi bankszámlájára fizeti be (bankjeggyel, érmével) az ellenértéket.

Jelen összeállítás szerzőjének véleménye szerint nem minősül készpénzszolgáltatásnak továbbá pl. a váltó használata. Amennyiben az adózó váltóval egyenlíti ki az ellenértéket, akkor nem valósul meg készpénz „szolgáltatása” a termékértékesítés/szolgáltatásnyújtás ellenértékéért, így ezen magatartás kívül esik a szankcionálás körén.

Az ellenérték meghatározása során az ellenértéknek az általános polgári jogi fogalmát kell alkalmazni. Főbb szabályok:

- Amennyiben a termékértékesítés, szolgáltatásnyújtás általános forgalmi adóval terhelt, úgy a törvény rendelkezése alapján az ellenérték az általános forgalmi adóval együtt számítandó.

- A foglaló az ellenértékbe beleszámít.
- Amennyiben a felek egy adott szerződéses ügylet ellenértékének a kifizetésére részletfizetésben állapodtak meg, akkor az értékhatar megállapításánál ezen szerződéses ügyletbe tartozó kifizetéseket össze kell számítani.
- Ha az ellenérték kiegyenlítése devizában történik, az összeghatár megítélése tekintetében a Magyar Nemzeti Bank által megadott, a kifizetés napján érvényes árfolyamot kell irányadónak tekinteni.
- A nyújtott kölcsön nem felel meg a törvényi feltételeknek, mivel az nem minősül ellenértéknek. Azonban a kölcsönszerződés alapján a kölcsönvevő által fizetendő kamatra már alkalmazni kell a jelzett törvényhelyet.
- Nem minősülnek ellenértéknek azon összegek sem, amelyeket a fél a nem szerződéses teljesítés ellentételezéseként szerez meg (így például a kötbér vagy a késedelmi kamat, kártérítés).

A szabály alkalmazása szempontjából az Art. nem definiálja külön a szerződés fogalmát sem, ezért minden egyes, a szabályozás hatálya alá eső gazdasági eseménynél a polgári jog szabályaiból kell kiindulni. Pl. az, hogy több, pénzben kifejezhető ellenértékkel rendelkező szolgáltatás nyújtása mennyiben tekinthető egy szerződésnek, az eset összes körülménye alapján állapítható meg.

A szerződéses gyakorlatban kialakult keretszerződés nem egy önálló szerződéstípus, hanem egy olyan szerződési forma, amely hosszabb időszak vonatkozásában rögzíti a felek jogait és kötelezettségeit, valamint a teljesítésre vonatkozó alapvető követelményeket. A vásárlás jellemzően a vevő általi egyoldalú megrendeléssel vagy ún. „lehívással illetve felhasználással” történik, többször – az írásbeliséget nélkülözve – szóban vagy ráutaló magatartás formájában. Ebben az esetben a keretszerződésen belül önálló, egyedi szerződések keletkeznek, így minden egyes szerződést külön, önállóan kell megítélni.

A folyamatos teljesítésű ügyletek során azonos felek között, rendszeres és ismétlődő jelleggel, jellemzően azonos tartalommal történik szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Mivel ezekben az esetekben minden egyes teljesítés a felek által már korábban megkötött ugyanazon szerződésen alapul, ezért az egy naptári hónapban, egymás között teljesített kifizetéseket egybe kell számítani.

A jogszabály rendezi azt az esetkört is, amennyiben az adózók a szerződéses kapcsolataikat fel kívánják osztani több szerződéssé. A készpénzben teljesített kifizetéseket, amelyeket a pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó ugyanazon felek között kötött szerződések alapján ugyana-

zon adózó részére teljesít, a készpénzfizetés korlátozása alkalmazásában egy szerződés alapján teljesített készpénzszolgáltatásnak kell tekinteni, ha kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felek közötti jogügylet nem rendeltetésszerű joggyakorlás miatt került több szerződésben meghatározásra.

A rendeltetésszerű joggyakorlás fogalmát alapelveként az Art. tartalmazza. E szerint az adózó és az adóhatóság az Art.-nak és más törvényeknek megfelelően gyakorolhatja jogait és teljesíti kötelezettségeit, mely szerint az adójogviszonyokban a jogokat rendeltetésszerűen kell gyakorolni. Az adótörvények alkalmazásában nem minősül rendeltetésszerű joggyakorlásnak az olyan szerződés vagy más jogügylet, amelynek célja az adótörvényben foglalt rendelkezések megkerülése.

A pénzforgalmi bankszámla nyitásra kötelezett adózók egymás közti, készpénzben teljesített kifizetéseinek korlátozására vonatkozó szabályozás megsértése esetén az adóhatóság mulasztási bírságot állapít meg. A pénzforgalmi számla nyitására kötelezett adózó a készpénzfizetés korlátozására vonatkozó előírás megsértése esetén a készpénzszolgáltatásnak az 1,5 millió forintot meghaladó része után 20% mértékű mulasztási bírságot fizet. Az előírás megsértésével teljesített kifizetés jogosultja, ha a szabálytalan kifizetést elfogadja, a készpénzszolgáltatásnak az 1,5 millió forintot meghaladó része után 20% mértékű mulasztási bírságot fizet. Összességében tehát az adóhatóság 2x20%-os mértékű bírságot szab ki, az egyik 20%-ot a kötelezettnek, a másik 20%-ot a jogosultnak.

Amennyiben a kifizetést teljesítő adózó az ellenérték egy részét készpénzfizetéssel, a fennmaradó részt pedig átutalással teljesíti, akkor az átutalás útján teljesített összeg a szankcionálás során figyelmen kívül hagyandó.

5. A megszűnés és szüneteltetés

5.1. Megszűnés egyéni vállalkozásnál

Az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultság megszűnik

a) ha az egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetését az egyéni vállalkozói ügyekben eljáró hatósághoz (okmányirodához) vagy a nyilvántartást vezető szervhez (Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala: KEK KH) bejelenti, a bejelentés napján,

b) ha az egyéni vállalkozó egyéni céget alapított, vagy az egyéni cég tagjának halála esetén az elhunyt tag özvegyeként, örököséként az egyéni cég tagjává vált, a cégbejegyző határozat jogerőre emelkedésének napját megelőző napon, illetve ha az egyéni vállal-

kozó átruházással megszerezte az egyéni cég vagyoni betétjét, az átruházás napján,

c) az egyéni vállalkozó halála napján,

d) az egyéni vállalkozó gondnokság alá helyezéséről szóló bírósági határozat jogerőre emelkedésének a napján,

e) ha az adóhatóság törölte az egyéni vállalkozó adószámát, a törlést kimondó határozat véglegessé válásának napján,

f) a törvényben meghatározott büncselekmények miatti szabadságvesztés ítélet miatt (mely a tevékenység folytatásával összeférhetetlen), az összeférhetetlenség megállapításakor, valamint

g) ha az egyéni vállalkozó nem jelentette be az egyéni vállalkozói tevékenység folytatását vagy megszüntetését, a szünetelés kezdő napját követő két év elteltét követő napon.

Az egyéni vállalkozói ügyekben eljáró hatóság az egyéni vállalkozói tevékenység folytatását megtiltja, ha

a) az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltételei nem állnak fenn vagy a tevékenység folytatását kizáró ok áll fenn, így különösen, ha az egyéni vállalkozó nem rendelkezik nyilvántartott székhellyel vagy főtevékenységgel,

b) ha az egyéni vállalkozó a bejelentett tevékenységek egyikét sem folytathatja jogszzerűen.

Az egyéni vállalkozói tevékenység folytatásának a megtiltásáról hozott határozatának végrehajthatóvá válásáról az egyéni vállalkozói ügyekben eljáró hatóság haladéktalanul, elektronikus úton értesíti a nyilvántartást vezető szervet, amely az értesítés alapján az egyéni vállalkozót a nyilvántartásból hivatalból törli.

Az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultság megszűnése alapjául szolgáló tényről

a) az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetése, az egyéni vállalkozó gondnokság alá helyezése, illetve halála esetén az egyéni vállalkozói ügyekben eljáró hatóság vagy a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás, illetve a központi idegenrendészeti nyilvántartást vezető szerv,

b) az egyéni vállalkozó adószámának törlése esetén az adóhatóság,

c) egyéni cég alapítása, vagyoni betétjének átruházással vagy örökléssel történő megszerzése esetén az egyéni cég székhelye szerint illetékes cégbírószág elektronikus úton értesíti a nyilvántartást vezető szervet.

A nyilvántartást vezető szerv azt az egyéni vállalkozót, amelynek az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultsága megszűnt, az illetékes hatóság értesítése alapján a jogosultság megszűnésének napjával hivatalból törli a nyilvántartásból.

A nyilvántartást vezető szerv a nyilvántartásból való törlésről és annak időpontjáról haladéktalanul, elektronikus úton tájékoztatja az adóhatóságot, az egyéni vállalkozó ügyeiben eljáró hatóságot és a Központi Statisztikai Hivatalt.

Az egyéni vállalkozó halála esetén az egyéni vállalkozó özvegye, özvegy hiányában vagy annak egyetértésével örököse, illetve az egyéni vállalkozó gondnokság alá helyezését kimondó bírósági határozat esetén az egyéni vállalkozó nevében és javára törvényes képviselője az egyéni vállalkozói tevékenységet folytathatja, ha az ok bekövetkeztétől számított 90 napon belül, a törvényes képviselő pedig a gondnokság alá helyezéséről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított 30 napon belül az egyéni vállalkozó ügyeiben eljáró hatóságnál (okmányiroda) személyesen bejelenti.

5.2. Az egyéni vállalkozási tevékenység szüneteltetése

Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 18. § (1) bekezdése alapján az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységét legalább egy hónapig és legfeljebb két évig szüneteltetheti. A szünetelés bejelentésére kizárólag elektronikus úton kerülhet sor.

Ha az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységét szüneteltetni kívánja, köteles ezt a nyilvántartást vezető szervnél megfelelő módon bejelenteni, amely a szünetelés tényét és kezdő időpontját az egyéni vállalkozók nyilvántartásába bejegyzi. A szünetelés kezdő napja a bejelentést követő nap. A nyilvántartást vezető szerv a szünetelésről haladéktalanul, elektronikus úton értesíti az adóhatóságot, a Központi Statisztikai Hivatalt, és az az okmányirodát is.

Igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozó tevékenysége szüneteltetésének a feltétele, hogy az egyéni vállalkozó igazolványát az okmányirodában személyesen vagy postai úton leadja. Az igazolványt a Hatóság az igazolvány beérkezésének napján határozattal visszavonja, és határozatát közli a nyilvántartást vezető szervvel is.

A szünetelés bejelentését követően, annak tartama alatt az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységet nem végezhet, egyéni vállalkozói tevékenységhez kötődő új jogosultságot nem szerezhet, új kötelezettséget nem vállalhat. Az egyéni vállalkozó tevékenységének folytatása során a szünetelésig keletkezett és azt követően esedékessé váló fizetési kötelezettségeit a szünetelés ideje alatt is köteles teljesíteni.

Az egyéni vállalkozó szüneteltetett egyéni vállalkozói tevékenységét az e célra rendszeresített elektronikus úrlapon benyújtott, az egyéni vállalkozói tevékenység folytatására vonatkozó bejelentésével bármikor folytathatja. A bejelentésben nyilatkozni kell arról, hogy az egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozói tevékenység folytatására előírt feltételeknek továbbra is megfelel. Ha a bejelentő az űrlapot megfelelően töltötte ki, a nyilvántartást vezető szerv a szünetelés záró napját bejegyzi az egyéni vállalkozók nyilvántartásába, és erről haladéktalanul, elektronikus úton értesíti az adóhatóságot, a Központi Statisztikai Hivatalt, és az okmányirodát.

A szüneteltetéssel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy az egyéni vállalkozó, az ügyvéd és a szabadalmi ügyvivő mentesül tevékenységének szüneteltetése, a közjegyző pedig mentesül a közjegyzői szolgálata szünetelésének időtartamához kötődő és ilyen minőségében keletkezett adókötelezettségek – kivéve az áfa bevallás – teljesítése alól, ideértve a pénzforgalmi-számlafenn tartási kötelezettséget is.

Bevalláshoz kapcsolódó szabály ugyanakkor, hogy az egyéni vállalkozó, az ügyvéd, a szabadalmi ügyvivő, illetve a közjegyző tevékenységének, közjegyzői szolgálata szünetelésének időtartamára vonatkozóan – ha törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály másként nem rendelkezik – ilyen minőségében adó-visszaigénylést, adóvisszatérítést, költségvetési támogatás-igénylést a szünetelés megszűnését követően sem kérhet, illetve a szünetelés időtartama alatt túlfizetés visszatérítését nem kérheti. Egyéni vállalkozó esetén a szünetelés időtartama alatt az egyéni vállalkozók nyilvántartása szerinti szünetelés kezdő- és záróidőpontja közötti időszakot kell érteni.

5.3. A megszűnés bejelentése az adóhatóságnak

Az adózónak az adókötelezettségét érintő olyan változást, amelyről a cégbíróság, illetve az egyéni vállalkozói tevékenységgel kapcsolatos ügyekben eljáró hatóság (okmányiroda) külön jogszabály alapján az adóhatóságot nem köteles értesíteni, annak bekövetkeztétől számított 15 napon belül az előírt nyomtatványon közvetlenül az adóhatóságnak és az önkormányzati adóhatóságnak kell bejelentenie.

Mivel az egyéni vállalkozói ügyekben illetékes hatóság mind a megszűnésről, mind a szüneteltetéséről küld információt az adóhatóságnak, ezért ezen okból külön bejelentést nem kell tenni a NAV felé. Ez alól azonban kivételt képez a KATA adózási formát választó egyéni vállalkozó, ugyanis esetében az önkormányzati adóhatósághoz történő bejelentés mellett szükséges a NAV-hoz történő bejelentés megtétele is, annak érdekében, hogy a tételes adó havonkénti előírására ne kerüljön sor.

5.4. Megszűnéssel, átalakulással kapcsolatos bevallási, adatszolgáltatási kötelezettségek

5.4.1. Bevallással kapcsolatos kötelezettségek

A megszűnéssel (ide értve a szüneteltetést is) kapcsolatos bevallási, adatszolgáltatási kötelezettségeket – fő szabályként – szintén az Art. szabályozza. Soron kívüli bevallást kell benyújtani az adózónak valamennyi adójáról - kivéve a magánszemélyt saját személyében terhelő azon adókat, amelyekről éves adóbevallást köteles benyújtani - a bevallással még le nem fedett időszakról, ha a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint egyéni vállalkozónak minősülő magánszemély e tevékenységét megszünteti, a tevékenység folytatására való jogosultsága megszűnik, szünetel, valamint az ügyvéd, a szabadalmi ügyvivő tevékenységét, illetőleg a közjegyző közjegyzői szolgálatát szünetelteti.

Az egyéni vállalkozó, ha tevékenységét megszünteti, szünetelteti, vagy ha a tevékenysége folytatásához szükséges engedélyt (vállalkozói igazolvány, egyéb hatósági engedély) visszavonják, soron kívüli bevallás benyújtására kötelezett. Ugyancsak soron kívüli bevallás benyújtására kötelezett az ügyvéd, a közjegyző, a szabadalmi ügyvivő, ha tevékenységét szünetelteti és ezt a körülményt az illetékes kamarához bejelenti.

A soron kívüli adóbevallást az éves elszámolású adókról ebben az esetben a soron kívüli bevallási kötelezettséget kiváltó eseményt követő 30 napon belül kell benyújtani.

Azokról az adókról, amelyeknél az adómegállapítási időszak egy hónap, egy negyedév, a bevallással még le nem fedett időszakról a soron kívüli adóbevallási kötelezettséget kiváltó eseményt követő 30 napon belül kell a bevallást benyújtani.

5.4.2. Adatszolgáltatás

Az Art. soron kívüli adatszolgáltatási kötelezettséget ír elő a jogutód nélkül megszűnő adózó, illetőleg a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint egyéni vállalkozónak minősülő magánszemély számára, ha e tevékenységét megszünteti, vagy a tevékenység gyakorlásához szükséges egyéni vállalkozói igazolványát, hatósági engedélyt véglegesen visszavonják. Ezen kötelezettségét az Art.-ben, illetőleg adótörvényben vagy költségvetési támogatást megállapító jogszabályban megállapított adatszolgáltatási kötelezettségét az éves elszámolású adókról benyújtott soron kívüli bevallással egyidejűleg teljesíti.

Czenki Péter